

Ne akard, hogy múlt idő legyen

etszett nekik az orvos, hogy milyen közvetlen. Engem, mondta, nem érdekel, hogy húszéves vagy negyven, mikor ott fekszik a vizsgálóban, csak az, hogy megmosdott-e rendesen, mert ha nem, zavarom haza, kapja elő a szappant. Nem fogok turkálni benne csak úgy, tiszteljen meg azzal, hogy nem bűzlik, mindegy, hogy az új soron lakik-e, vagy putriból érkezett, vannak szabályok, nem azt várom én, hogy kölnizze magát, mondta, és fejét féloldalra fordítva dörzsölgette az ádámcsutkáját, Feri látta, megvághatta borotválkozás közben magát, tudod, jó, ha egy nőnek illata van, de a vizsgálóban nem nők fekszenek, hanem a betegek, az a dolgom, hogy odanyúljak, nézzem meg, mi van a lábuk között, ezt tanultam, ehhez értek, és elvárom, hogy rend legyen, az az én rendelóm, tanuljanak tisztességet. Jó lesz, mondta később, ha itt állok meg? Ha lenne időm, háznál szállhatnátok ki, de várnak, nem akarok túl sokat késni, ezek a reggelek szörnyen nehezen indulnak, ha csak fél órával tovább alszom, máris fájni kezd a fejem, most nem aludtam tovább, nem is fáj a fejem, de olyan nehezen voltam csak képes összeszedni magam, mintha nem aludtam volna szemhunyásnyit sem, pedig még álmodtam is, ébredéskor voltak emlékeim arról, merre jártam, hát itt forduljatok majd balra, ha szerencsétek van, hamarosan jön a busz, aztán mulassatok jól.

Nézték, ahogy intett, indexelt és gázt adott, aztán a megállót, mire számítsanak, de hiányzott az oszlopról a menetrend, valaki letéphette, a sárgás fűben és az aszfalt szélén üvegcserepeket súrolt a reggeli fény, nagy élet van itt, mondta Bandi, és vigyorgott, annyira üres volt a táj, mintha ezer éve nem járt volna erre senki és semmi. Sárga és szürke, csodálkozott rá, mennyire más az ősz a világ szélén, mint otthon, ahol az évszakok változását legfeljebb az segít nyomon követni, hogy kabátot vagy szandált kell előkeresni reggel. A táskáját nagy lendülettel a lábára ejtette, a cipőjére, ne legyen még koszosabb. Már nem fázott, mint induláskor. Akkor sajnálta, hogy nem lökött oda még egy pulóvert, de ki tudja ezt kiszámítani, hamar melegszik az idő, gondolta az erkély ajtaja mellé szerelt hőmérőt nézgetve. Október eleje volt, majdnem szeptember, mondta Feri, hogy ott panaszkodott zsebre dugott kézzel, a házuk előtt, ez majd segít talán. Pálinka, kérdezte Bandi, honnan vetted, dehogy vettem, a bátyám készletéből van. Szilveszter óta, hogy Laci mind a tíz sörüket megitta a nagy buli előtti éjszaka, nem nagyon voltak gátlásai, ha lenyúlt tőle ezt-azt. Cseresznye, biccentett, egészségünkre, egészség, intett Bandi is, és nem bánta volna, ha van valami utána kísérőnek. Nem szerette a töménytet, marta a torkát, és a gyomrát marokra fogta, de igazából a harmadikos buli óta került a pálinkát, amikor Péteréknél sörözés után ittak

még egy üveg bort is, és nemcsak a józanságukat, de az eszüket is elveszítették, aztán meg már késő volt belátni, hogy nem kellett volna a nevelőapja által főzetett vegyesből is fél litert utána zavarni, reggelig vezekeltek végül, Komáromi a fürdőkád előtt, Bandi a véécésészénél öklendezett.

Jó erős, mondta, egészségünkre, egészség, mondta Feri, gyújtasz? Gyújtottak. Még sötét volt, úgy gondolták, nem árt időben indulni, a levegőben pára gomolygott körülöttük, mint a füst, a lámpák fényében a város kísértetiesnek látszott, mintha a ködből rémek készülődnének, nem is gondoltam, mondta Bandi, hogy ennyire gyorsan eltelnek majd az évek. Tavaly tavasszal, tűnődött, az utolsóelőtti kiránduláson, Veszprémben éreztem először, hogy jó ez az iskola, és hogy éppen ezért fájni fog, ha vége lesz, de rajtunk áll, hogyan alakulnak a dolgok, marad-e valami, ami több lesz, mint emlék. Anyám szerint nem, szerintem meg igen. Feri elpöckölte a csikket, az élet olyan, amilyennek mi akarjuk, kezünkben a döntés, mondta, Bandi ezt is szerette benne, hogy ilyen jól látja a dolgokat, de nem irigyelte, mert Feri másodikos volt, mikor az apja infarktust kapott, tavaly a nagyapja ment el, az anyja meg, hogy el tudja tartani magukat, külföldi munkát vállalt, egyedül élt, egyedül egy másfél szobás belvárosi lakásban, ahol a kisebbik szobát Komáromi bérelte, így mégis könnyebb volt, Bandi sok időt töltött náluk, ha bulizni akartak, nem kellett kínlódni, hova mehetnének.

Ideje volt már meglátogatni az öreg cimborát. A nyár gyorsan kivérzett, a gimnázium végérvényesen múlt idő lett, minden más szögből látszott, a felvételik, a kiértésítések vagy korábban az érettségi és a felnőttkor felé vezető első lépcsőfok, a ballagás, még márciusban szólt az osztályfőnök, sárga köpenyes, festett hajú kis madárka, kezében kréta, csak írta és írta csikorogva az egyenleteket, aztán hirtelen, mintha nem is matematikaóra lenne, témát váltott, és felhívta a figyelmüket, nem szeretne álmos embert látni, amikor majd vonulnak és búcsút intenek a gimnáziumi négy évnek, őt nem lehet becsapni, ballagni fognak, de a vizsgák majd még csak ezután következnek, felelőséggel tartoznak, és nem annyira neki, hangsúlyozta, mint inkább maguknak, értik, ugye, emelte fel a bal keze mutatóujját, ahogy a legelső alkalommal is, amikor találkoztak, és figyelmeztette a nagyra nőtt fiúkat és lányokat, nem akar a szálloda előtti parkban látni senkit, hogy ott témfereg, nem mondta ki, de mindenki értette, mire gondol, a kurvák szoktak ott ülni, meg a stricik, ezt megbeszélték szünetben, akkor még köpenyt hordtak, 1981 volt, napfényes ősz, szeptember, aztán a négy év lecsorgott róluk, mint kenyérről a méz, alig maradt igazán nyoma, de ezt már csak a nyár végén értették meg, amikor túlestek az összes fontos ceremónián, májusban még, azon a szép eső utáni alkonyon a színház előtt gyülekeztek, egész éjszaka járták a várost, énekeltek, ittak, énekeltek és rengeteget dohányoztak, rekedtre énekelték magukat, másnap pedig jószerevével alvás nélkül indultak az iskolába, hogy köszönjék a törődést, az oktatást, átvegyék a harmadikosoktól a virágokat, fogadják a gratulációkat, és ugyanúgy csak a véceben cigizzenek, mint addig is. A legvégén aztán vacsorát rendeztek, az érettségi bizonyítvány már a kezükben volt, a Rózsakertben mertek sört rendelni és rágyújtani, nem számított, ki mit gondol a tantestületből, a több-

ség úgylátja, mi a helyzet. Komáromi hazautazott, szükség volt rá, nálunk mindig van mit csinálni, magyarázta, ha megérkezett vasárnaponként, és hátradőlt Ferinél, és fújta a füstöt, majd egyszer eljöhettek megnézni a traktorokat, mondta, kiállítást lehetne rendezni, annyi van az udvaron, a világ legundorítóbb dolga szerelni ezeket, egyik sem lesz jó soha, semmire, de apám képtelen belátni, hogy kidobott pénz, kár ezekkel foglalkozni. Egész nyáron otthon dolgozott, augusztusban egy napra tért csak vissza, akkor Bandi éppen a Balatonnál volt a szülőkkel, gyűlölte ezeket a nyarakat, a közös családi utazásokat, az apja rendszerint már a vonaton berúgott, kezelhetetlen, durva részeg lett, a fal túloldaláról hallotta az anyját, aki csitította, de hiába, azon gondolkodott, át kellene menni és megütni, kést döfni a bordáiba, hogy fejezze be, és ne kérjen másnap bocsánatot mindenkitől, akit megbántott, csak azért, hogy utána újra és tiszta lelkiismerettel kezdhesse az ivást, de testesebb és erősebb volt nála az apja, csak idő kérdése, tudta, hogy nyíljon az ajtó, betámolyogjon, és az öccsét azért ugrassza, mert nem hajtotta össze a ruháit, csak lelökte a fotelbe, őt meg hogy majd táguljon a közleléből a strandon, látni sem bírja az ilyen kis hülyéket, akik olyan haját növesztenek, mint valami nő, egyszer, amikor józan volt, Bandi megkérdezte tőle, nem gondolja-e, hogy túlzás, amit megenged magának, mégis, a gyereke volna ő, nem a kutyája, nem kérte az életet, de az apja nem úgy reagált, ahogy várta, egyáltalán nem érdekelte a véleménye, hanem elzavarta, ne merészeljen számon kérni rajta semmit, mit gondol, vette ő a bátorságot valaha is így nekiugrani a saját apjának, kapjon a fejéhez, mondta, majd ha a maga kenyérét eszi, akkor azt csinálhat, amit akar, és Bandi ekkor esküt tett, hogy abban a pillanatban, ha úgy érzi, kicsit is hasonlítani kezd az apjára, lúgot fog inni, még ha a választható halálnemek egyik leggyötremesebbje is volna ez, de úgy gondolta, ezzel tartozik magának, és természetesen az apjának is (valamint tetszett neki ez a kifejezés is: lúgot inni), és előre örömmel töltötte el a gondolat, mennyire fogja majd sajnálni, ha kiderül, miatta tette, de késő lesz már, a halottak csak éjjel jönnek vissza az élőkhöz, nem akkor, ha siratják őket. Feri is keveset tartózkodott otthon, meglátogatta az anyját Észak-Afrikában, és mikor először látta hazaérkezése után, megdöbbsent, milyen barna is lehet egy fehér.

Aztán csak sikerült egyeztetni, s abban maradtak, ők utaznak el Komáromiékhoz. Isteni lesz, írta, de gyertek időben. Jobb lett volna pénteken indulni, beszéltek, hogy dideregve kapkodták lábukat a városhatárt jelző tábla felé, de Bandi dolgozott, számítógépek mellett a ruhagyárban, igaz, anyagmozgató segédmunkásnak vették fel, de látta rajta a főnök, ha valamire, a cipekedésre alkalmatlan, ugyanakkor szüksége volt valakire, aki nem ijed meg az új technológiától, ehhez mit szólna, mutatta a komputerszobát, ahol nagy orosz színes-tévé villogott, Commodore 64, mondta, nem magnóval, hanem lemezzel, az összes anyagot rögzíteni kell, ami ott van a raktárban, meg fog szűnni idővel a kézi leltár, ez a jövő útja, hogyne, mondta Bandi, a matematika mindig érdekelt, meg, tette hozzá, anyámnak van otthon írógépe is, nem idegen a billentyűzet, ez tetszett Rajkainak, így hívták az osztályvezetőt, akkor hétfőn várom magát reggel nyolckor, ezzel búcsúz-

tak, és onnantól kezdve úgy érezte, előtte az élet, még ha a felvételi nem is úgy sikerült, ahogy szeretne volna. De kapott fizetést, és négykor indulhatott haza. Ferit felvették a zeneművészetire, a fővárosba költözött, a lakása üresen állt, de nem akarta kiadni albérletbe, szó volt róla, hogy az anyja hazajön, még karácsony előtt, addig kibírjuk valahogy, magyarázta, ezért azonban minden pénteken indult haza, sőt, ha tehetne, rendszerint már csütörtökön is, kivéve ezt a hetet, most órája volt, nem hiányozhattam, ez az ember egy isten, mondta, többet tanultam tőle két-három alkalommal, mint a gimnázium négy éve alatt, mindent tud, amit érdemes, mindent tud a zenéről, az életről, és azt mondják, annak, akit kedvel, szívesen segít, a tehetséget meg az embert értékeli, magyarázta Bandinak, egyszer majd gyertek el, hallgassátok meg, mit tud, táncolni kezd a zongora, ha odaül, és végighúzza ujjait a billentyűkön.

Mi legyen, kérdezte Bandi, várjunk, vagy próbálkozzunk stoppolni megint, mert a busz nem jött, pedig lassan fél órája álltak már ott, és szívták egyik cigit a másik után, azzal, hogyha rágyújtanak, nyilván rögtön feltűnik a kanyarban, kivéve, ha azért gyújtanak rá, hogy jöjjön. Szerinted hány autó járt eddig erre, kérdezett vissza Feri, és most először érezte úgy Bandi, hogy talán mégis igaza van az anyjának, egyszer minden véget ér, egyszer majd nem fog számítani semmi, ami addig fontos lehetett. Nem volt bántó, ahogy ezt kérdezte, de Bandi mégis úgy érezte, több van a kérdésben, mint amit a szavak jelentenek, mintha az a négy év már nem számítana, mintha most egy fővárosi főiskolás beszélgetne, meg valaki, aki sikertelenül felvételizett, és bár számítógépekkel dolgozik, tiszta kézzel, segédmunkás, nem több. Aztán, hogy Feri megint cigivel kínálta, elhessen-tette ezt az érzést, nézd, mondta, mennyi madár, árnyékolt a kezével, bámulta a sűrű rajokat az égen, ez már a telet ígéri, vonulnak, és hó lepi majd be azt, ami elmúlt, gondolta, és rázta a fejét, majd később gyújtok. A buszvezető kívárta végül, hogy nagyot szippantson, és ezért roppantul hálás képet vágott, mert az első slukk mindig külön örömmel töltötte el, addig meg Feri kért magának egy félárút, Bandi pedig rövid tépelődés után úgy döntött, nem kockáztat, nem az számít, hogy diáknak látszik-e, hanem hogy van-e hozzá pecsétetes igazolványa.

Kellemes a táj – mondta Feri, hogy a hátsó ajtónál ringatóztak. De nincs az a pénz, amiért én szeretnék erre a vidékre költözni. Nagyon meg lehet azt szokni, hogy ott van minden a közeledben, néhány megálló metróval, és eljutsz bárhova. Te az iskolához is ugrásnyira laktál, bólintott Bandi, és hirtelen zavarba jött, miért kell neki ilyen lelkesen helyeselnie, hiszen tudják mind a ketten, hogy így van ez, aztán arra gondolt, nem lesz ez jó, rossz a közelítés, van, aminek vége, de ha nem akarja, hogy a barátság is múlt idő legyen, akkor a legjobb, ha nem próbálja mindenáron át- meg félreértelmezni az összes mondatot. Mégis, mi másról beszélgethetnének, mint arról, ami foglalkoztatja őket. Feri is figyelt, hallgatta, hogyan működnek a gépek, visszakérdezett, szerinte otthonra érdemes volna venni egyet, olvasott arról, hogy zenét szerezni komputerrel is lehet, miért ne osztaná meg vele az örömét, hogy jól érzi magát, hiszen így van, és arról, hogy Bandi élete nem úgy alakult, ahogy az anyja meg az apja szeretne volna, legkevésbé

a hajdani padtárs tehet, üsse kavics, gondolta Bandi, újra kellene indítani ezt a napot, mint a Commodore 64-et.

Komáromi reggelivel várta őket. Itthon azért nem akarok cigizni, mondta, mire nagyot néztek, hogy már majdnem hús, de mivel találkoztak korábban is az apjával, és így inkább nem értetlenkedtek. Szalonna? – kérdezte Feri, nem, mondta Komáromi, sült oldalas, itt így vágjuk, nálunk egészen más, csodálkozott Bandi is. A kenyér puha, foszlós volt, van savanyúság, vegyetek, mondta Komáromi édesanyja, uborka meg káposzta is. Ettek, pedig reggeliztek már, Bandi szalámis kenyeret, ahogy négy éve szinte minden reggel, Feri meg kiflit, a végét akkor nyomta be, mikor ajtót nyitott neki, induláskor olyan távolinak látszott az ebéd, de ez még nem az, nevetett Komáromi, húsleves lesz, ugye, anya, meg rántott csirke, szeretitek? Szerették. Kaptak bort is, halvány, inkább rózsaszínű, mintsem vörös, kissé fanyar ital volt, mintha pezsgett volna még, könnyű, mi mindig ilyen iszunk, mondta Komáromi, aztán intett, menjenek az udvarra hátra, ott majd lehet cigizni. Mi legyen? Van kedvetek segíteni ásni? A kert iszonyatosan nagy volt. Ott kezdődött tulajdonképpen, ahol Bandi meg Feri azt hitték, vége az udvarnak. Hova vezet az a kapu, kérdezte Bandi, aztán döbbenten lesett, hogy tényleg addig tartana, a dombon túl még mindig az ő földjük?

Az ásót belenyomod, mutatta Komáromi, rálépsz, megemeled, kifordítod, így hátrálsz. Nem kell túlbeszélni, mondta Feri, aztán meglepődött, hiszen ez nehéz. Bandi nevetett, én gyerekkoromban nagyon szerettem a kertet, aztán, hogy neki is, már elsőre is nehéznek bizonyult az ásás, hozzátette, de akkoriban csak szaladgáltam az ágyások közötti úton. Ha nincs ez a munka, gondolta évekkel később Bandi, nehezen oldódtak volna fel, Feri meg közte is feszültnek érezte a viszonyt útközben, Komáromi meg otthon volt ugyan a szülői házban, de ennek az életének semmi köze nem volt ahhoz a Komáromihoz, akit a gimnáziumból ismertek. Mégis igaza lenne anyámnak, gondolta az ásót emelgetve az akkori Bandi a kertben, és úgy érezte, ideje lesz levenni az inget, még ha fúj is a szél, meg fogsz fázni, figyelmeztette Feri, október van, hiába süt a nap, az öreg Bandi meg, aki lett belőle, szomorkásan tette hozzá, minden elmúlik. Az az ára, hogy este apám ideadja az autót, megmondta előre, ássuk fel ezt a területet, mutatta Komáromi a kezével, nem az egészséget, de ennyit feltétlenül, kell nekünk autó, kérdezett vissza Feri, mivel jöttetek, tette csípőre a kezét a falusi fiú, most megint olyan volt, amilyenek ismerték, megyünk majd videópresszózni, vannak filmek, lehet táncolni, iszunk majd valamit, és ki vezet, kérdezte Bandi, neki nem volt jogosítványa, nem érdekelték az autók, de tudta, hogy Ferinek van, majd én, mondta Komáromi, és jelentőségteljes pillantást vetett a ház felé, tessék, tessék, húzta elő a zsebéből a friss okmányt, nem gondoltátok, ugye, nem akartam szólni senkinek, míg nem kapom kézhez, majd én vezetek, és te majd nem is iszol, csodálkozott rá Bandi, dehogynem, nevetett Komáromi, majd tragikus hangon hozzátette, csak sört, mert engem itt mindenki ismer.

Ebéd után aludjatok, ha akartok, mondta az édesanyja, vagy majd holnap reggel tovább, kérdezte, hogy látta a bizonytalan tekinteteket, nem vagyunk még

kész, mondta Feri, jó lesz ásni egy keveset, Komáromi anyja nevetett ezen, a hájába túrt, rendes fiúk vagytok, mondta, egyetek még a süteményből, nagyon finom, dicsérte Bandi, háromszor is vett, aztán töltött megint a halványan pezsgő borból, csak később, a lugas alatt kérdezte Komáromit, hogy van az, hogy bort ihat, a cigarettát meg elnyomja, ha meghallja, hogy jönnek. Nem is tudom, vont vállat Komáromi, talán mert a nagyapámat tüdőrák vitte el, fújta jó messzire a füstöt, de mennünk kellene ásni, mert biztos, hogy ideadja apám akkor is az autót, ha nincs kész a kert, de én szeretném, ha végeznénk vele, viszont vigyázatok, mondta, inkább pihenjetek gyakrabban, rövideket, mert nem vagytok hozzászokva, kellemetlen tud lenni, ha bedurran a kéz, néha úgy vagyok velem, érzem, majd leszakad a karom, van rá valami kenőcsöd, kérdezte Feri, mert én zongorázáshoz szoktam néha sportkrémet használni, jót tesz, tudod, ha sokat gyakorlok, az a titka, mondta erre Bandi, hogy meg tudod-e támasztani a könyököd vagy sem, mert én akkora asztalnál ülök a billentyűk előtt, hogy igen, csak hogy a zongora az nem asztal, mondta Feri, erre nem tudott mit mondani, ástak, aztán pihentek, álltak az ásonak támaszkodva, a parasztok is ezt csinálták, mondta Komáromi, emlékeztek, nem parasztok, hanem jobbágyok, okoskodott Bandi, mindegy, mondta Feri, azok nem cigiztek, mi viszont gyújtunk?

Estére teljesen készen voltak. Hoztatok törülközőt, vagy adjak, kérdezte Komáromi nővére. Hoztak, de mégis elfogadták, csak majd takarékosan, mondta, nem túl nagy ez a bojler, ennyi meleg víz van, ugyan már, szólt közbe az anyja, majd melegítünk, nekünk elég szokott lenni, de mi most mulatni megyünk, közölte sejtelmes vigyorral Komáromi, csak vigyázatok, mondta erre a nővére. Megint ettek, megint jó sokat, a munka meghozta az étvágyat, a kezüket ugyan nehezen bírták emelgetni, ezen Komáromi jót nevetett, nézzétek, mutatta, mikor levette az ingét, hogy kigyúrta magát, egyetlen nyár, és akár az ördög, vigyorgott az elképedt tekinteteket látva, igyekezett, mert én is szeretnék majd a fürdőbe menni.

Gyilkos karate, ez volt a film címe, nem szinkronizált és nem feliratos, fakó, színtelen hang fordította a szöveget, ne tévesszék szem elől, mondta minden érzelmet nélkülözve, rendben, megyünk utána és végzünk vele, az asszonyt is, folytatta ugyanez a hang, Bandi esküdni mert volna, hogy nincs is talán olyan film, amihez ne ez az ember kölcsönöznél a hangját, öljétek meg mindet. Eléggé torz volt a kép, a körvonalak lágyan olvadoztak, a színek pedig tompán remegtek. Már láttam, mondta Komáromi, itt ez megy szombatoként ebben a hónapban, akarok inkább mást nézni, vagy táncolni szeretnék? Mindegy, csak sör legyen, intett Feri, gyújtunk? Cigiztek és ittak, Komáromi is, itt nincsenek távolságok, mondta, ha akarjátok, fizessünk, a szomszéd faluban most diszkó van, néhány éve még voltak nagy verekedések, de elköltöztek a cigányok. Feri ment volna, Bandi azt mondta, neki mindegy, nem különösebben izgatta, mi lesz az öltönyös maffiózókkal, bár az tetszett neki, milyen bravúrosan ugráltak az asztalok tetején, ezt még nézzük meg, kérte, kíváncsi vagyok az akció végére. Megnézték, fizettek, Komáromi azt mondta, hagyják, ezt ő intézi, majd visszahívtok a diszkóban, ott viszont beszélt a fickóval, aki a pecséteket ütögette a kézfejekre, kérte, hogy engedje be

őket csak úgy, a barátaim, mondta büszkén, a gimnáziumból, gyertek, intett nekik, tartották a kezüket, ne mossátok le, amíg itt vagyunk, ezzel lehet majd kijönni a levegőre. Bent sokáig nem tudtak beszélgetni, olyan zaj volt, Madonna énekelt, Bandi nagyon szerette volna megkérdezni, hogy ez igazából ugye tornaterem, de nem akart kiabálni. Nézték a nőket, túlfestett falusi libák, rázta a fejét Komáromi, most nagyon mennek ezek a fagyiszínek, de olyat, aki egyedül táncolt volna, nem sokat láttak, még a mosdó környékén akadtak lányok, hármásával-négyesével, láthatóan fiúk nélkül, de Komáromi intett, ezeket ismerem, várják a hapsikat, nem lenne jó kikezdeni velük. A büfé a terem végében volt, sört kértek, vagy valami erősebbet, maradjunk a sörnél, mondta Bandi, és hozzátette, ez az én köröm lesz, Feri viszont ivott volna előtte konyakot, három sör és három konyak lesz, mondta Komáromi, egészségetekre, koccintottak, egészség, mondták, közben Bandi fizetett, nem olcsó hely, gyűrte zsebre a visszajárót, nem, mondta Komáromi, de ne feledd, hogy ez videódiskó, tényleg, nézte Feri, fel sem tűnt neki eddig a két tévé a két sarokban, a kép kicsit vibrált, Sabrina, Modern Talking, Bad Boys Blue, Sandra, ez nem az én világom, ki fog emlékezni ezekre a zenékre két év múlva, mondta Bandi, mikor átverekedtek magukat a tömegen, és mutatták a pecsétet a jegykezelőnek, hogy szeretnének kimenni, de nem is számít az, legyintett Komáromi, ide nem azért jön az ember, hogy azt figyelje, mi lesz majd sláger jövőre is. Menjünk tovább, kérdezte később, mikor úgy gondolta, nem láttak még eleget az éjszakából, hova lehetne, kérdezték szinte egyszerre, van egy másik presszó, ott tízről erotikus film megy, de ne mossátok le a kezeteiket, mert jól jöhet még később is ez a pecsét, ha esetleg vissza szeretnénk jönni ide, az Emmanuelle talán, nézegette a zsebéből előhúzott programfüzetet, ebben nincsenek benne csak a rendes mozik, én meg nem emlékszem, oda húzósabb a belépő, van nálatok igazolvány, hogyne, mondta Feri, nálam mindig, Bandin most nem a saját kabátja volt, hanem Komáromi egyik zakója, nem is emlékezett hirtelenjében, eltette-e, vagy sem. Néhány kínos pillanat után bólintott, itt van, mutasd, mondta Feri, olyan vagy, akár egy óvodás, nézte a képét, nevettek, de ez sem gyenge, húzta elő Komáromi a magáét, ott még tüskés haja volt, így telnek az évek, és ez az éjszaka is, mondta Bandi néhány órával később, hogy újra ugyanitt kötöttek ki, miután autóba ültek, jegyet vettek, és nézték, hogyan szerelmeskedik Emmanuelle, miközben sört ittak, de már konyakot csak Feri, azt a kört ő fizette, Bandit zavarta a hely, tele volt cigánnyal, úgy érezte, bámulják őket, ne haragudjatok, mondta, menjünk vissza az első presszóba, karatézni, vigyorgott Komáromi, oda, mondta Bandi és egyre nehezebben emelte a lábát, imbolygott vele a föld, nem akart megfordulni, de úgy érezte, követik őket, hallotta, hogy csapódik az ajtó utánuk, majd nyílik és újra csapódik, nem szeretett volna balhézni ezekkel, és nem csak azért, mert nehéznek érezte a fejét, hirtelen már nem is volt annyira kedvére való ez az éjszaka, nem így képzelte, nem ilyennek, tudsz majd vezetni, kérdezte Komáromit, vagy majd belezúgunk az árokba, ugyan már, mondta Komáromi, a régi volt megint, az, akit ismertek, majd sötétben megyünk, hogy ne vegyenek észre a rendőrök sem. Tényleg nem kapcsolta fel a lámpát, úgy

vitte át őket a szomszéd faluba. A film régen véget ért, most horror ment, a közepénél járhatott, folyt benne a vér, ehhez meg Ferinek nem volt kedve, menjünk akkor táncolni inkább, javasolta Komáromi, és mivel nem akartak még hazafelé fordulni, hagyták, vezesse őket, túlettem magam, mondta Bandi, akarsz hányni, kérdezte Feri, álljunk meg, ha gondolod, de Bandi tiltakozott, nem kell, nyögte, de nyissunk ablakot, azt csak gondolatban tette hozzá, ki tudja, mire lesz az még jó. Ettől kezdve csak kólát rendeltek, abban koffein van, majd az rendbe hozza a beteg gyomrot, mondta Komáromi. Most sem táncoltak végül, csak álltak kint, Bandi már cigizni sem bírt, pedig az általában segített rajta. Milyen gyorsan vége lett annak a négy évnek, nosztalgizáltak, észre sem fogjuk venni, és máris itt a karácsony, mondta Feri. Tavaly azt hittem, az élet széles országút, most meg néha azt gondolom, csak egy lépcsőház, és nem működik a lift, mondta hirtelen Bandi. Csend lett, aztán Feri felnevetett, barátom, ez nagyon jó, hol olvastad, sehol, mondta Bandi, fázom, és összehúzta magán Komáromi zakóját.

Mégsem hányt éjszaka senki, pedig még bort is ittak, hogy hazamentek. Komáromi nem állt be az udvarra, nem kockáztatott, majd apám holnap betolat, nem viszi el senki az autót, itt marad, és kérte a barátait, figyelmeztessék, hogy a slusszkulcsot ne hagyja a nadrágja zsebében. A lugasban ültek le, Komáromi hozott pokrócokat, szódát, aztán eszébe jutott, ha valaki kérne, maradt még a demizsonban bor, miért is ne, mondta Feri. Én még ennék valamit, röstellkedt Bandi, lehet, hogy csak a szemem kívánja, kenyér, tepertő, hagyma, sorolta Komáromi, de nem fogom felkarikázni a sötétben, tudod harapni, ugye. Ezen nevettek, aztán ettek, cigiztek, és mire a hajnal derengeni kezdett, elfogyott a bor is. A kert másik fele még a miénk, jut eszembe, mondta Komáromi, csak kellene aludni is.

Igaza volt, amikor előző délután izomlázat emlegetett, az ásót sokkal nehezebbnek érezték másnap. Ebédre birka volt, ezt Komáromi apja készítette, nem bográcsban, úgy sokkal lassabban főtt volna, mondta, hanem gázon, de ízlett nekik így is. Akkor jó, ha friss a hús, nem faggyús, magyarázta a titkot, csípős paprikát kértek? Feri vigyázni akart a torkára, Bandi meg egyáltalán nem evett soha semmilyen paprikát. Délután már csak tébláboltak, három óra húszkor indult a busz, az idő gyorsan elment addig. A traktorokat meg sem néztük, mondta Feri, igaz, bólintott Komáromi, majd legközelebb, ha másért nem, a traktorokat megnézni gyertek vissza. Nem csak azért, szorongatta Bandi a kezét, és most megint azt érezte, történhet bármi, ők mindig azok maradnak, akik egykor voltak, annyi dolgunk van még, mondta, és annyi mindenről nem beszélünk, itt van erre az egész élet, búcsúzott Komáromi.

Az élet, mondta az öreg Bandi jó harminc esztendővel később, ahogy ott ült a Bika előtti padon, és nézte a forgalmat, a buszokat és a villamosokat, a szabálytalan koreográfia szerint mozgó nőket és férfiakat, mindenki siet valahova, mintha ez megoldás lehetne bármire is, és arra gondolt, el ne feledjen kenyeret és tévéműsort venni, meg hogy szólnia kell a pénztárosnak, nem onnan van ez az újság, amiben azt írják, a gazdák traktorral fognak kivonulni, ha a kormány nem tesz

eleget a követeléseiknek, és ahogy nézte az archív fotót, micsoda kerek, Komáromi arcát látta, egyre bizonytalanabb vonásait, huszonöt éve találkoztak, az öt-éves találkozáson, akkor csapolt sört ittak, ha van kedved, mondta, aludj nálunk, nem lehet, rázta a fejét, a feleségem bármikor szülhet, hamarosan indulnom kell, a vacsorát sem várod meg, kérdezte Bandi, nem, mondta Komáromi, előttem van még százöt kilométer, de ha túl leszünk az első időszak nehézségein, szívesen látunk majd, gyertek el Ferivel. Úgy lesz, búcsúzkodtak, aztán Komáromi visszafordult az ajtóból, és intett az egykori osztálytársak felé, Bandinak meg eszébe jutott a korábbi ígéret, hogy fognak ők még találkozni, ha másért nem, hogy megnézzék az apja traktorait. Van még idő, gondolta akkor, és talán még most sem késő, bámult bele a szürkületbe, aztán mint aki megvilágosodik, legyintett, ugyan már, hagyjuk, semmi értelme siránkozni azon, ami elmúlt. Csak a tévéműsört el ne feledjem, tette hozzá gondolatban, és lassan felemelkedett a padról.

